

працюють за кордоном. Для підвищення ефективності кадрової політики необхідні конкурентні дії щодо стимулювання наукової діяльності і планування підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації з урахуванням державних потреб розвитку науки і галузей економіки [5].

Необхідно також здійснити такі невідкладні заходи:

- розроблення методології прогностичних характеристик перспективної потреби в наукових кадрах і спеціалістах, зайнятих у реалізації пріоритетних напрямів створення і розвитку нових і високих технологій в Україні;
- прискорене створення державних міжгалузевих науково-дослідних і навчально-методичних центрів із пріоритетних напрямів науки і технологій;
- вдосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації наукових кадрів і фахівців у галузі інноваційної діяльності шляхом створення спеціалізованих освітніх центрів і кафедр комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності у сфері науки і виробництва;
- створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу молодих учених, передусім завдяки вдосконаленню системи винагороди за творчу працю і її реальні результати, впровадженню наукових розробок у виробництво;
- забезпечення максимально сприятливих умов для підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і розвитку наукових шкіл, наукових шкіл, науково-виробничих центрів і інших організаційних форм з перспективною тематикою науково-дослідних, дослідно-конструкторських і дослідно-технологічних робіт.

Для кадрового забезпечення інноваційної діяльності доцільно сформулювати:

- систему вищої освіти – підготовка фахівців з вищою освітою за новими спеціальностями в галузі інноваційного менеджменту;
- систему післядипломної освіти – перепідготовка і підвищення кваліфікації керівних кадрів і фахівців у сфері державного управління, перепідготовка і підвищення кваліфікації фахівців з пріоритетних напрямів науково-технічної та інноваційної діяльності;
- систему після вищої освіти – підготовка кадрів вищої кваліфікації з урахуванням потреби розвитку науки і галузей економіки;
- систему короткострокових курсів, семінарів і конференцій з підвищення кваліфікації фахівців у галузі інноваційної діяльності.

Розроблення та реалізація цих заходів сприятиме зростанню конкурентоспроможності реального сектору економіки, що дасть змогу підвищити рівень та якість життя населення. Досягти цього у сфері реальної економіки можливо, залучаючи фактор гуманітарного розвитку суспільства, який детермінується станом культури загалом, і передусім її інноваційною складовою.

За участю інноваційної культури можна реально добитися у сфері конкурентної економіки прискорення і підвищення ефективності впровадження нових технологій і винаходів, у сфері управління – реальної протидії бюрократичним тенденціям, у сфері освіти – сприяння розкриттю інноваційного потенціалу особи і його реалізації, у сфері культури – оптимізації співвідношення між традиціями й оновленням, різними типами і видами культур.

Висновки. Радикальне оновлення моделі економічного розвитку національної економіки можливе лише на основі сучасних інноваційних стратегій. Сприяти цьому повинні механізми модернізації забезпечення інноваційної діяльності нематеріальними ресурсами, що включають систему освіти, профе-

сійної підготовки, посилення мотиваційних чинників щодо людського капіталу, що включатимуть заходи з комерціалізації та матеріального забезпечення інноваційної діяльності.

Література

1. Семиноженко В.П. Структурна революція в економіці як категоричний імператив сучасної політики України / В.П. Семиноженко // Інновації: проблеми науки і практики : монографія. – Харків : Вид. дім "ІНЖЕК", 2006. – 336 с.
2. Сокур М.І. Стратегія інноваційного розвитку / М.І. Сокур, І.М. Авраменко, М.В. Руденко, О.І. Авраменко // Вісник КДПУ ім. М.В. Остроградського. – 2007. – Вип. 2 (43). – С. 94-97.
3. Димитров В.Ю. Сучасні інноваційні моделі управління та японська модель як їх архетип / В.Ю. Димитров. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2013_68/Gileya68/SL30_doc.pdf.
4. Луциків І. Економічна суть інноваційної діяльності / І. Луциків // Галицький економічний вісник : зб. наук. праць. – 2010. – № 2(27). – С. 89-95.
5. Семикіна М.В. Стратегічне планування розвитку кадрового потенціалу України / М.В. Семикіна. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2010_1/files/EC110_39.pdf.

Смочко В.Ю. Инновационное развитие национальной экономики и стратегические направления его активизации

Очерчены стратегические направления активизации национальной экономики, учитывая негативные последствия мирового финансового кризиса и приоритетную задачу общей модернизации и реформирования. Предложены механизмы усовершенствования и повышения эффективности человеческого капитала как главного качественного конкурентного преимущества страны.

Ключевые слова: национальная экономика, инновационное развитие, человеческий потенциал, кадровый потенциал, государственная политика.

Smochko V.Yu. Innovative development of national economy and strategic directions of his activation

In the article strategic directions to activation of national economy are outlined, taking into account the negative consequences of world financial crisis and foreground task to general modernization and reformation. The mechanisms of improvement and increase of efficiency of human capital as a main quality competitive advantage of country are proposed.

Keywords: national economy, innovative development, human potential, skilled potential, public policy.

УДК 338.24:504.06 Асист. А.М. Сторожук – Львівський НУ ім. Івана Франка

ОЦІНКА МЕТОДІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто методи державного організаційно-інституційного управління сталим розвитком національної економіки. Зокрема досліджено динаміку та особливості фінансування органів державної влади, залучених в управління сталим розвитком економіки. Приділено увагу методу державного цільового програмування. Досліджено особливості фінансування програм, які сприяють формуванню моделі сталого розвитку національної економіки. Виявлено особливості та недоліки методів державного управління сталим розвитком.

Ключові слова: сталий розвиток, управління, державні цільові програми.

Вступ. Система організаційно-інституційного забезпечення управління сталим розвитком (СР) національної економіки представлена сукупністю базо-

вих та допоміжних інститутів, з яких державний відіграє ключову роль. Держава визначає основні напрями реформ, здійснює функції планування, організації, мотивації, моніторингу, оцінки та контролю. Ефективне організаційно-інституційне управління СР держава здійснює за допомогою відповідних методів. Найбільш дієвими методами державного організаційно-інституційного управління СР національної економіки на сьогодні є фінансування органів державної влади, що залучені в управління СР, а також реалізація державних цільових програм у сфері СР національної економіки.

Результати дослідження. Інститут держави включає сукупність інституцій (норм еколого-економічної поведінки) та організацій (органів державної влади, що відповідають за регулювання еколого-економічної сфери та виконання функцій управління СР). До таких організацій належать: Міністерство екології та природних ресурсів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство надзвичайних ситуацій України, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, Державне агентство лісових ресурсів та Державне агентство екологічних інвестицій (вони забезпечують екологічно збалансований розвиток економіки через досягнення таких цілей, як підвищення рівня еколого-економічної безпеки, зниження антропогенного тиску на довкілля, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій тощо). Поточні темпи приросту/падіння обсягів бюджетного фінансування органів влади, залучених в управління сталим розвитком національної економіки, за 2001-2012 рр. відображено у табл. 1 та на рис.

Табл. 1. Поточні темпи приросту обсягів бюджетного фінансування установ, залучених в управління сталим розвитком національної економіки, за 2001-2012 рр., %

Рік	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Видатки бюджету	23,6	18,0	12,9	29,2	62,6	19,4	24,6	45,0	8,3	12,3	4,6	26,1
Інститут держави												
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України ¹	-0,14	-0,06	-0,43	0,05	0,36	0,19	0,38	0,32	-0,11	0,23	4,01	1,07
Міністерство екології та природних ресурсів України ²	0,66	0,35	-0,66	-0,51	-0,10	4,92	0,27	0,16	-0,07	0,23	0,50	0,37
Міністерство надзвичайних ситуацій України ³	0,03	0,16	0,14	-0,39	0,35	0,29	0,14	0,22	-0,10	0,13	0,11	0,38
Державне агентство екологічних інвестицій України ⁴	-	-	-	-	-	-	-	-	557,21	-1,43	240,03	89,69
Державне агентство лісових ресурсів України ⁵	-	-	1,22	25,22	37,45	37,62	40,01	32,62	-4,76	16,54	6,04	1,01
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України ⁶	-	-	-29,14	-3,09	-6,98	-	-	101,15	4,49	1026,77	-1,00	-19,62
Разом по установах	15,2	26,2	-15,3	-37,1	30,1	61,8	20,6	21,9	-8,1	25,7	37,9	39,2

Джерело: складено і розраховано на основі [2].

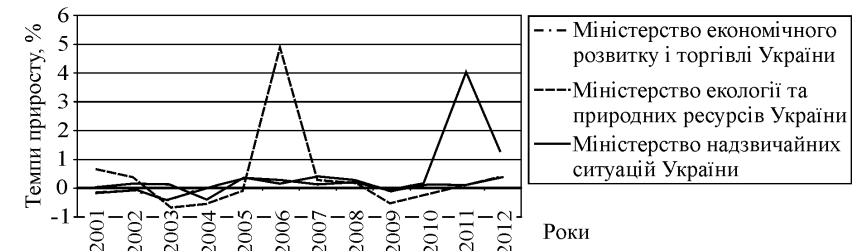

Рис. Динаміка поточних темпів приросту обсягів бюджетного фінансування установ, залучених в управління сталим розвитком національної економіки, за 2001-2012 рр., %

На рисунку можна простежувати нестабільність темпів приросту обсягів бюджетного фінансування органів державної влади, залучених в управління СР національної економіки. З 2001 по 2003 рр. темпи приросту фінансування Міністерства економіки були від'ємними, а Міністерства екології – з 2003 по 2005 рр. Темпи приросту обсягів фінансування Міністерства надзвичайних ситуацій України становлять менше 0,5 %. Для ефективного регулювання еколого-економічної сфери фінансування інституту державного управління СР має передбачати взаємоузгодження між фінансуванням органів влади як в екологічній, так і в економічній сферах.

Цікаво також простежувати, яку частину займає обсяг фінансування кожної установи у сукупному обсязі видатків Державного бюджету України протягом 2001-2012 рр. (табл. 2).

Табл. 2. Частка обсягів фінансування державних установ, залучених в управління сталим розвитком, у сукупних видатках бюджету у 2001-2012 рр., %

Рік	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Видатки бюджету	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Інститут держави												
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України ¹	0,39	0,31	0,16	0,13	0,11	0,10	0,12	0,11	0,09	0,09	0,47	0,77
Міністерство екології та природних ресурсів України ²	2,29	2,64	0,80	0,31	0,17	0,84	0,86	0,68	0,59	0,64	0,92	1,00
Міністерство надзвичайних ситуацій України ³	4,72	4,66	4,72	2,21	1,84	1,97	1,81	1,52	1,26	1,27	1,35	1,48
Державне агентство екологічних інвестицій України ⁴	-	-	-	-	-	-	-	0,0033	0,02	0,02	0,06	0,09
Державне агентство лісових ресурсів України ⁵	-	0,25	0,22	0,22	0,18	0,21	0,24	0,22	0,19	0,20	0,20	0,16
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України ⁶	-	0,07	0,04	0,03	0,02		0,02	0,02	0,02	0,22	0,21	0,13
Разом по установах	7,41	7,92	5,94	2,89	2,32	3,12	3,04	2,55	2,17	2,44	3,20	3,63

Джерело: складено і розраховано на основі [2].

Після 2002 р. простежуємо значний спад обсягів фінансування органів влади, залучених в управління СР. 8 % сукупних видатків державного бюджету було до сьогодні найвищою межею, якої до 2012 р. так і не було досягнуто. Найменшу частку фінансування отримує Державне агентство з енергозбереження та енергоефективності України (від 0,02 до 0,21 %). Варто зазначити, що енергоефективність є однією із найбільш важливих передумов для побудови моделі СР економіки. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України отримує 0,09-0,77 %. Більш стабільним є фінансування Державного агентства лісових ресурсів України (0,16-0,25 %). На Міністерство екології та природних ресурсів України з 2003 по 2012 рр. припадає не більше 1 %, хоча у 2000-2001 рр. це Міністерство отримувало понад 2 % усіх бюджетних коштів. Фінансування Міністерства надзвичайних ситуацій України є порівняно найбільшим – приблизно 1-2 % в останні роки, хоча у 2000-2003 рр. воно отримувало в два рази більше – в межах 4-5 %.

Аналіз обсягів фінансування державних установ, на які покладено функції управління СР свідчить про неналежне фінансування еколого-економічної сфери та про відсутність чітких пріоритетів щодо курсу на екологічно збалансований розвиток економіки. Разом з тим, фінансування не є єдиною запорукою успішного здійснення політики сталого розвитку.

Частиною механізму державного управління СР є застосування методу державного цільового програмування. Закон України "Про державні цільові програми" було ухвалено 2004 р., згідно з яким державна цільова програма – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на вирішення найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць. Для досягнення цілей СР розробляють економічні, екологічні, наукові, науково-технічні програми, але більшою мірою сприяють цілям СР саме екологічні цільові програми (ЕЦП). Вони повинні забезпечувати зупинку деградації довкілля, підвищення рівня екологічної безпеки, збалансоване природокористування тощо.

Проведений аналіз дає змогу серед державних цільових програм [3] виділити ті, які сприяють СР національної економіки, та згрупувати їх таким чином:

1. Програми, спрямовані на забезпечення реалізації принципів екологічно збалансованого розвитку територій.
2. Програми, спрямовані на зниження деградації природного довкілля.
3. Програми, пов'язані з попередженням та ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.
4. Програми, спрямовані на екологізацію виробничої сфери економіки.
5. Програми, спрямовані на охоплення та реалізацію управлінських функцій у сфері сталого розвитку.

Обсяги фінансування цих програм відображено у табл. 3.

Аналіз дає змогу зробити подальші висновки (табл. 4). Станом на 2012 р. в Україні діють 13 ДЦП, що сприяють сталому розвитку економіки. Зокрема, найбільша кількість програм (4) припадає на програми, метою яких є попередження та ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. Разом з тим, частка їх фінансування у загальному обсязі фінансування програм становить лише 6,52 %, але варто зазначити, що вони майже повністю фінансуються із державного бюджету (6,1 %).

Табл. 3. Державні цільові програми, що сприяють формуванню сталому розвитку національної економіки станом на 2012 р. та їх фінансування

Державні цільові програми	Загальний обсяг фінансування, млн грн		Частка бюджет. коштів у сукупному обсязі бюджет. фін. програм, %	
	всього	в т.ч. бюджетне млн грн.	частка, %	
1	2	3	4	5
1. Програми, спрямовані на забезпечення реалізації принципів екологічно збалансованого розвитку територій (екосистем)				
1. Загальнодержавна цільова екологічна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр.	43,610	22,67	51,98	0,28
2. Державна цільова програма "Ліси України" (2010-2015 рр.)	21959,9	8056,7	36,69	97,99
3. Державна цільова екологічна програма розвитку Криму ("Екологічно безпечний Крим") на 2011-2015 рр.	677,531	142,755	21,07	1,74
Всього	22681,04	8222,125	36,25	100,00
2. Програми, спрямовані на зниження деградації природного довкілля				
1. Загальнодержавна цільова екологічна програма поводження з радіоактивними відходами (2008-2017 рр.)	5247,5	5247,5	100,00	98,89
2. Державна цільова екологічна програма приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання "Придніпровський хімічний завод" (2010-2014 рр.)	84,3	59	69,99	1,11
Всього	5331,8	5306,5	99,53	100,00
3. Програми, пов'язані з попередженням та ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру				
1. Загальнодержавна цільова програма зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему (2009-2012 рр.)	3535,9	3486,1	98,59	9,45
2. Програма комплексного протиаварійного захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2002-2006 роки та прогноз до 2015 року	2471,8	2441,5	98,77	6,62
3. Програма комплексного протиаварійного захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету	31317	28888,7	92,25	78,31
4. Комплексна програма захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод на період до 2010 року та прогноз до 2020 року	2074,3	2074,3	100,00	5,62
Всього	39399	36890,6	93,63	100,00
4. Програми, спрямовані на екологізацію виробничої сфери економіки				
1. Державна цільова економічна програма "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009-2013 рр.	257	103,9	40,43	0,31
2. Загальнодержавна цільова програма розвитку мінерально-сировинної бази на період до 2030 року	189053,99	26119,1	13,82	77,27
3. Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки	347820	7580	2,18	22,42
Всього	537131	33803	6,29	100,00
5. Програми, спрямовані на реалізацію функцій управління сталим розвитком національної економіки				
1. Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища (2008-2012 роки)	152,3	152,3	100	100
Всього	152,3	152,3		100
Разом по програмах	604695,1	84374,5	13,9	

Джерело: складено і розраховано на основі [4-17].

Найбільший обсяг фінансування отримують програми, що спрямовані на екологізацію економіки (88,83 %), яких є 3, що безумовно є позитивною тенденцією. Частка бюджетного фінансування цих програм становить 5,59 % (що є однією з найбільших).

Нерівномірним є розподіл коштів: на програми, що спрямовані на зупинку деградації довкілля, яких є всього 2, та на охоплення функцій управління СР, припадає менше 1 % загального обсягу фінансування. Програми, спрямовані на забезпечення реалізації принципів сталого розвитку територій, отримують 3,7 %.

Загалом частка бюджетного фінансування 13 програм становить 13,95 % від загального обсягу фінансування. Програми, пов'язані з попередженням та ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, отримують 43,72 % у загальному обсязі бюджетних коштів, що йдуть на фінансування програм. Трошки менше, 40,06 % отримують програми, що сприяють екологізації економіки. Програми, спрямовані на зупинку деградації довкілля, та ті, що забезпечують сталий розвиток територій, отримують менше 10 %, а саме 6,29 % та 9,74 % відповідно. Менше 0,2 % отримує Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища.

Табл. 4. Співвідношення розподілу коштів на фінансування державних цільових програм, що сприяють сталому розвитку національної економіки, станом на 2012 р.

Види програм	К-сть програм	Розподіл фінансування, %		Частка бюджет. фін. до заг. обсягу бюджет. фін., %
		частка фін. програм у заг. обсязі фін.	у т.ч. частка бюджет. фін.	
1. Програми, спрямовані на забезпечення реалізації принципів сталого розвитку територій (екосистем)	3	3,7	1,36	9,74
2. Програми, спрямовані на зменшення та зупинку деградації довкілля	2	0,88	0,88	6,29
3. Програми, пов'язані з попередженням та ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій	4	6,52	6,10	43,72
4. Програми, спрямовані на екологізацію економіки	3	88,83	5,59	40,06
5. Програми, спрямовані на реалізацію функцій управління сталим розвитком економіки	1	0,03	0,03	0,18
Разом	13	100	13,95	100

Таким чином, отримані результати свідчать про те, що пріоритетними напрямами у сфері державного цільового програмування СР на сьогодні є екологізація економіки, а також ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій (НС). Разом з тим, комплексні програми ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій повинні містити систему превентивних заходів щодо попередження виникнення НС. Таким чином, обсяги фінансування боротьби із наслідками НС природного та техногенного характеру мають бути зведені до мінімуму.

Негативними явищами у сфері державного цільового програмування СР у державі є нерівномірний розподіл коштів, що передбачені на фінансування програм. На сьогодні також існує проблема складності контролю за виконанням

завдань програм. Як зазначає О.Б. Ярош, основною проблемою державного програмування є те, що виділені кошти на реалізацію програм не є достатні, оскільки вони витрачаються на підтримку всіх програм, а не на найбільш ефективних з них. Це виникає через недостатнє опрацювання механізмів взаємодії між державними та приватними інститутами. Фінансові ресурси, що виділені на підтримку державних національних програм з охорони природного середовища, витрачаються переважно не на їх реалізацію, а на обслуговування бюрократичного апарату [18, с. 125-130].

Висновки. Зазначені проблеми свідчать про необхідність удосконалення організаційно-інституційного механізму управління СР. Інститут держави застосовує різноманітні методи та інструменти управління, що передбачає цільове фінансування установ та заходів, спрямованих на забезпечення СР. Разом з тим, збільшення обсягів такого фінансування не є запорукою досягнення цілей. Основною передумовою є взаємоузгоджена політика, спрямована на екологізацію економіки та СР, що провадиться відповідними установами. Тому проблемою на сьогодні є відсутність системного державного стратегічного менеджменту, який повинен бути спрямованим на реалізацію узгодженої еколого-економічної політики та забезпечувати сталий розвиток еколого-соціо господарської системи держави.

Література

1. Закон України "Про державні цільові програми" // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2004. – № 25. – С. 352. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
2. Дані Рахункової палати України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ac-rada.gov.ua> – Назва з екрану.
3. Закон України "Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основні напрями розвитку на 2013-2014 рр." (Додаток 2). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
4. Національна програма екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води / Постанова Верховної ради України від 27.02.97 р., № 123/97-ВР.
5. Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки / Закон України від 21.09.2000 р., № 1989-III).
6. Державна цільова програма "Ліси України" / Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2002 р., № 581 і до 2010 року.
7. Державна цільова екологічна програма розвитку Криму ("Екологічно безпечний Крим") на 2011-2015 рр. / Постанова Кабінету Міністрів України від 25.05.2011 р., № 539).
8. Загальнодержавна цільова екологічна програма поводження з радіоактивними відходами / Закон України від 17 вересня 2008 р., № 516-VI.
9. Державна цільова екологічна програма приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання "Придніпровський хімічний завод" / Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2009 р., № 1029.
10. Загальнодержавна програма зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему.
11. Програма комплексного протипаводкового захисту в басейні р. Тиси у Закарпатській області на 2002-2006 роки та прогноз до 2015 року / Постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2001 р., № 1388.
12. Державна цільова програма комплексного протипаводкового захисту в басейнах річок Дністра, Пруту та Сірету / Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2008 р., № 1151.
13. Комплексна програма захисту сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод на період до 2010 року та прогноз до 2020 року / Постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 р., № 901.

14. Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки / Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р., № 243 // Офіційний вісник України, 2010 р., № 16, ст. 762.

15. Державна цільова економічна програма "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009-2013 роки / Постанова Кабінету Міністрів України від 14 травня 2008 р., № 447.

16. Загальнодержавна програма розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року / Закон України від 17.05.2012 р., № 3268-17.

17. Державна цільова екологічна програма проведення моніторингу навколишнього природного середовища / Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р., № 1376.

18. Ярош О.Б. Проблеми власності на природні ресурси: інституціональний підхід / О.Б. Ярош // Економіка природокористування і охорони довкілля : зб. наук. праць НАН України, Рада по вивченню продуктивних сил України. – К. : Вид-во РВПС України НАН України. – 2008. – С. 125-130.

Сторожук А.М. Оценка методов организационно-институционального управления устойчивым развитием экономики Украины

Рассмотрены методы государственного организационно-институционального управления устойчивым развитием национальной экономики. Исследованы динамика и особенности финансирования органов государственной власти, действующих в управлении устойчивым развитием экономики. Уделено внимание методу государственного целевого программирования. Исследованы особенности финансирования программ, которые содействуют формированию модели устойчивого развития экономики. Определены особенности и недостатки методов государственного управления устойчивым развитием.

Ключевые слова: устойчивое развитие, управление, государственные целевые программы

Storozhuk A.M. Methods of organizational-institutional sustainable development management of economy of Ukraine appraisal

In the paper methods of state organizational-institutional sustainable development management of economy are reviewed. It is examined the dynamics and features of the government structures, launched in sustainable management, funding. Attention is paid to the program oriented method. It is examined features of the sustainable development programs funding. The lacks of state sustainable development management methods are determined.

Keywords: sustainable development, management, government target programs.

УДК 336.22

Доц. Ю.І. Турянський¹, канд. екон. наук –
НУ державної податкової служби України

ТИПОЛОГІЗАЦІЯ ТЕОРІЙ ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Охарактеризовано теорії державного податкового регулювання. Систематизовано теоретичні розробки та практичні рекомендації основних наукових шкіл. Проаналізовано критерії оптимального оподаткування. Проведено оцінку особливостей формування податкового регулювання в Україні. Висвітлено світові тенденції державного податкового регулювання в умовах сучасності.

Ключові слова: податкове регулювання, податкові школи, класична школа, кейнсіанство, інституціоналізм, неокласична теорія, неоконсерватизм, оптимізація оподаткування, змішана економіка.

¹ Наук. консультант: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук

Постановка проблеми. Основним трендом останнього сторіччя стала глобалізація, а більшість урядів країн світу підтримують ці тенденції, декларуючи політику вільної торгівлі та саморегульованих економік для уникнення стагнації. Такі дії підтвердили свою ефективність. адже створювали сприятливі умови для лібералізації руху капіталу, робочої сили, технологій тощо, які, водночас, прискорювали темпи розвитку світового господарства. Українська економічна система, запровадивши ринкові основи господарювання, прагнула до входження у світовий економічний простір на умовах рівноправного партнерства. Однак фінансова криза останніх років, що зумовила світову кризу ліквідності та охопила десятки країн, зокрема й вітчизняну економіку, значною мірою завдяки поширенню глобалізаційних, інтеграційних процесів та інформатизації суспільства, засвідчила необхідність податкового регулювання на макрорівні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми податкового регулювання і розвитку національної економіки та взаємозв'язків між ними висвітлено у працях таких вітчизняних науковців, як: А. Даниленко [4], Т. Єфименко [5], Ю. Іванов [6], Г. Ісаншина [7], А. Крисоватий [6], І. Луніна [8], А. Соколовська [9], С. Юрій [10], та зарубіжних – О. Врублевська [11], А. Голдсміт [12], І. Майбуrow [13], М. Мішустін [14], М. Романовський [11], Х. Роузен [15], Перов [16], А. Толкушкін [16], Н. Ушак [17], Д. Черника [18] та ін. Незважаючи на широке коло питань, вирішення яких пропонують в наукових розробленнях, теоретичних і практичних здобутках, така важлива проблема, як формування ефективного макроекономічного податкового регулювання економіки, потребує подальшого поглибленого дослідження.

Постанова завдання. Метою дослідження є вивчення питання макроекономічної стабілізації національної економіки за допомогою інструментів податкового регулювання, що актуалізуються з огляду на необхідність подолання тяжких наслідків фінансово-економічної кризи в українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу досліджень. Податкова наука сьогодні ґрунтується на розробленій впродовж кількох сторіч теорії. Вагомий внесок у розробку теорії оподаткування зробили представники класичної політичної економії та їх послідовники, історична школа, російські економісти, кейнсіанська теорія регулювання економіки і її адепти, інституціоналізм, неокласична фінансова доктрина, а також провідні вітчизняні вчені-фінансисти сучасності.

Класична політична економія розглядала податки не як самостійне фінансове явище, а вивчала його у складі загальної економічної науки. При цьому погляди щодо місця податкових відносин у суспільстві відзначалися діаметральною протилежністю – від повного неприйняття до абсолютного схвалення. Представники класичної теорії хоча й розглядають лише окремі аспекти оподаткування, які мають прикладний характер, однак відводять податкам провідну роль у системі державних доходів.

Ідеолог класичного напрямку в економічній науці А. Сміт характеризував податки як плату за послуги держави, пов'язані з витратами на оборону та підтримання порядку, а також визначив основні принципи оподаткування [19, с. 588-589]. Основні теоретичні розробки та практичні рекомендації кейнсіанської школи в галузі оподаткування полягають у такому: